

Botges de sant Joan

Òdena

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Plaça Major, 2

Coordenades:

Latitud: 41.60651
Longitud: 1.642
UTM Est (X): 386842
UTM Nord (Y): 4606980

Classificació

Número de fitxa 08143 - 273
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Només es conserva en cercles molt reduïts.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Òdena.
Autoria de la fitxa Josep-Vicenç Mestre i Casanova
Data de registre de la fitxa: dj., 31/10/2013 - 01:00

Descripció

Els avis afirmaven que des de molts menuts era costum aquella nit anar als boscos propers i collir el que es coneixia com a botja de Sant Joan. Calia posar-la sota el nit on en el decurs de l'any s'assecava poc a poc; aquest ritus afavoria la protecció enfront tot tipus de malaltia.

La planta que els avis identificaven com a botja de sant Joan no l'hem localitzada com a cap espècie que es

catalogui ni científicament ni popularment com a tal. Es tracta d'una mena de card que es comú trobar-lo en aquestes contrades en fenassars i a peu dels camins i que floreix en aquesta època de l'any; l'identifiquem amb una de les espècies del gènere de les carlines o de les centàurees.

Sembla que per la zona de Cervera també és costum sortir a collir la nit de Sant Joan l'herba coneguda com espernallac (*Santolina chamaecyparissus*, L.) per cercar la bonaventura. L'espernallac també es coneix popularment com camamilla groga, l'herba de Sant Joan, botja de Sant Joan o flor de Sant Joan.

Té propietats digestives i es pren en infusió. Facilita la menstruació i disminueix els dolors que provoca en algunes dones. Hi ha qui li atribueix propietats per guarir infeccions en general. També s'afirma que elimina els cucs intestinals.

En altres zones de Catalunya es parla de la camamilla collida aquesta nit augmenta la virtut remeiera i ajuda a esquivar i protegir-se dels llamps. De fet és una planta que cal recollir-la a l'estiu, quan està florida, i s'ha d'assecar en un lloc fosc.

Qui sap si la planta identificada com botja de Sant Joan per la tradició oral a Òdena no sigui el card citat pels avis, sinó alguna altra planta amb el mateix nom però que disposa de moltes més propietats com l'espernallac.

Història

A l'entorn dels anys 80 del segle XX Josep-Vicenç Mestre va recollir oralment diverses tradicions vinculades a la nit de Sant Joan a Òdena. La majoria eren comunes a molts indrets i poblacions de Catalunya i no presentaven cap tret diferencial característic d'Òdena. Únicament destacava per la seva singularitat l'ús que es feia la nit de sant Joan amb la botja homònima.